

Overweging 3e zondag na Pasen

Thema: Ogen geopend

Lezingen: Handelingen 2,14.22-32 en Lucas 24,13-35

Zondag 23 april 2023 René Hornikx

Goede mensen,

Mensen zijn altijd onderweg. Wij zijn altijd onderweg.

Onderweg naar het werk, naar school, naar de buurvrouw, naar de sportschool, naar de kerk, naar ik weet niet wat allemaal.

Soms zijn wij onderweg om zo snel mogelijk ons doel te bereiken. Dan is de weg die we gaan eerder een snelweg, soms een snelweg naar de dood.

Terwijl dé weg het doel van ons onderweg zijn is. Voor mij is dé weg hét doel van mijn leven. Niet ik kies de weg die ik ga. De weg die ik ga kiest mij. En het zijn vaak toevallige ontmoetingen of kruispunten van mijn leven die me dan de weg wijzen. Alsof in die toevallige passant in mijn leven, God me wijst in welke richting ik mag gaan om vrede te vinden, vreugde te ervaren en gelukkig te zijn tot zegen voor anderen.

In de vorm van een reisverhaal schetst Lucas ons vandaag de weg die twee leerlingen gaan als antwoord op de weg die Jezus is gegaan. Om vervolgens antwoord te vinden op de vraag of de weg van Jezus ook hun weg is en onze weg kan worden.

Ik vind het Emmaüsverhaal een van de boeiendste uit het Nieuwe Testament. Ik wil proberen duidelijk te maken waarom twee leerlingen uit Jeruzalem vertrekken op weg naar Emmaüs. Op weg naar huis. Op weg naar hun oude bestaan. En wat er onderweg met hen gebeurt.

De apostelen en de volgelingen van Jezus hadden verwacht dat Jezus dé nieuwe politieke leider zou worden die hen zou bevrijden uit de onderdrukking van het Romeinse regime. Er waren in die tijd veel opstandelingenleiders die

opstonden en het opnamen tegen het enorme leger van de Romeinse dictatuur. We mogen gerust denken aan opstanden die nu ontstaan in landen overal in de wereld waar de regering het volk onderdrukt (op dit moment in Oost-Oekraïne, Soedan, Yemen en ...) of uitzuigt met hoge belastingen of torenhoge voedselprijzen (Argentinië en ...). De belastingdruk die Rome de mensen, in de tijd van Jezus, oplegde was enorm. Vele gewone mensen waren gedwongen om eten te stelen om in leven te blijven, met het gevaar betrapt en gedood te worden.

Jezus werd door dit wrede regime vermoord. Terwijl hij geen directe opstand pleegde tegen dat regime. Hij had wel volgelingen: aandacht voor mensen aan de zelfkant van de samenleving: de schrik van de Romeinen. Jezus leefde met het uitgebuite volk mee. Zijn dood kwam hard aan bij zijn leerlingen. Ze probeerden hun vege lijf te redden, soms, zoals Petrus, door te liegen.

Na Jezus' dood waren de leerlingen ontgoocheld. Hun droom viel in duigen. Twee van hen vertrekken uit Jeruzalem. Ze gaan naar hun oude bestaan. Terug naar huis. Te voet lopen ze naar hun dorp Emmaüs. Als je je verbeelding even laat spreken zie je ze lopen: onder de brandende zon, hoofd gebogen, je hoort het knerpen van de steentjes onder hun voeten. Zwijgend sloffen ze naar huis. Teleurgesteld, droevig, ontgoocheld, dof kijkend uit hun ogen lopen ze daar. Maar ze kunnen niet blijven zwijgen. Ze beginnen te praten met elkaar over wat er is voorgevallen. Ze laten de gebeurtenissen de revue passeren. Ze kunnen echter niet door de feiten heen kijken. Ze begrijpen het niet. Dit is het eerste gesprek van de vijf gesprekken die we meemaken op deze reis vooraleer de ogen van twee leerlingen open gaan.

En terwijl de twee met elkaar in gesprek zijn, voegt zich een vreemdeling bij hen. Ze herkennen de vreemdeling niet. Hun ogen en oren zitten vol met verdriet. Dan volgt het tweede gesprek. De vreemdeling vraagt waarover ze aan het praten zijn. De twee blijven staan, verstijfd. Ze kijken elkaar somber aan. Een van de twee kan zijn verbazing over de onwetendheid van de vreemdeling niet langer verdragen en zegt bitter: 'Weet je dan echt niet wat er in Jeruzalem is gebeurd? Ben je hier de enige vreemdeling? Hoe komt het dat je niets weet? Iedereen weet het!

Slechts een van de twee leerlingen wordt bij name genoemd: Kleopas. De ander leerling wordt niet genoemd. Die ander, dat kan ik zijn of jij of jij. Ik loop deze morgen met Kleopas op. Ik heb geen woorden voor wat er is voorgevallen met Jezus. Nog minder woorden heb ik voor die onwetende vreemdeling. Ik kan wel huilen om zijn onverschilligheid. Maar ik verbijt mijn woede. Ik laat het woord over aan Kleopas.

De vreemdeling vraagt wat er dan wel niet is gebeurd? En Kleopas vertelt opnieuw wat er is voorgevallen met Jezus, die in zijn omgaan met mensen en in wat hij zei, deed wat God van hem vroeg. De religieuze leiders hebben hem overgeleverd. Jezus is veroordeeld. Hij is gestorven aan een kruis. Terwijl wij, en Kleopas kijkt naar mij, de hoop hadden dat Jezus ons ging bevrijden uit de ijzeren greep uit de Romeinse overheersing. Ik moet er wel bij zeggen, gaat Kleopas verder, dat enkele vrouwen naar zijn graf zijn gegaan, waar hij niet meer was en een engel zei dat Jezus was opgestaan uit de dood. De engel had ook gezegd dat ze Jezus niet moesten zoeken bij de doden, maar bij de levenden. Jezus leeft, zeiden de vrouwen. Maar ja, moeten wij die beuzelpraat van de vrouwen geloven?

In het derde gesprek neemt de vreemdeling het woord en richt zich tot ons twee. En hij vertelt dat wij niet begrepen hebben wie Jezus echt was. En hij vertelt wie Jezus was vanuit de Schriften. Hij lijkt op Mozes die ons volk bevrijdde uit het slavenhuis in Egypte. Hij lijkt op Elia die ons volk hoop gaf in bange dagen. Hij lijkt op Jesaja die aankondigde dat er een dienaar van God zou komen, een messias die ons zou bevrijden uit wanhoop en lijden. Heel mooi wat die vreemdeling probeert, hij begrijpt ons nog steeds niet.

Gelukkig komen we bij ons dorp. Het is tegen de avond. En wat kunnen we anders doen dan de vreemdeling mee naar binnen vragen. Hem alleen in het duister verder laten gaan is te gevaarlijk. Dat zou hij niet overleven door in de nacht rondtrekkende roversbenden. Gastvrij kunnen we nog zijn. Dat hebben we trouwens van Jezus geleerd. En Kleopas zegt tegen de vreemdeling: 'Blijf bij ons. Het is avond. Het is te gevaarlijk om buiten te blijven.' Hij komt met ons mee naar binnen.

We gaan samen aan tafel. En terwijl we aan tafel zitten neemt de vreemdeling weer het initiatief voor het vierde gesprek. Hij neemt brood, spreekt een dankgebed uit, breekt het en deelt het uit. Ik denk dat herken ik. Dat heb ik Jezus herhaaldelijk zien doen. Ik kijk Kleopas aan. Zijn ogen schitteren. Dit is een teken van herkenning. Door dit teken van danken, breken en delen herkennen we de vreemdeling, herkennen we Jezus. Zodra we hem herkennen is hij ook meteen verdwenen.

Kleopas kijkt me aan. In koor zeggen we: 'Nu herkennen we wat Hij onderweg zei. Onze ogen en onze ogen zijn nu open gegaan. Hartverwarmend was het wat hij heeft gezegd. Een feest van herkenning. Jezus was het die ons de weg wees naar de wereld zoals God die wil. Jezus heeft ons de weg gewezen naar vrede en geluk voor iedereen.

De ontgoocheling verdwijnt bij ons. Nieuwe hoop maakt zich van ons meester. We kunnen hier niet blijven. We moeten terug naar Jeruzalem, naar de andere

leerlingen. We moeten hen vertellen wat er onderweg is voorgevallen, hoe Jezus ons de weg wees die wij moeten gaan. Dan denk ik: 'Die vrouwen hadden dan toch gelijk. Zij hebben Jezus eerder dan wij op een nieuwe manier herkend.' Maar ik zeg niets hierover tegen Kleopas.

We staan op en in de nacht, met gevaar voor eigen leven, gaan we zingend terug naar de andere leerlingen om hen te vertellen (vijfde gesprek) over wat we onderweg naar huis ontdekt hebben. Jezus is dood, zijn lichaam ligt in het graf. Maar Jezus leeft, is opgestaan in ons hart. Het is aan ons nu om zijn boodschap door te geven aan iedereen die het horen wil:

Zo was Jezus daar bij mij en Kleopas en nu hier bij ons allen

"In de vreemdeling die wij niet herkennen, gaat hij met ons mee.

In de onbekende man of vrouw, in een kind luistert hij naar ons, troost ons en geeft ons nieuwe hoop.

Het verhaal van de Emmaüsgangers geeft ons het vertrouwen dat God dicht bij ons is.

Hij deelt ons leven in het Woord dat Hij tot ons richt en in het brood dat wij uit naam van zijn Zoon breken en delen."¹

¹ Citaat van Joke Meijer